
Svend Åge Hansen, Vandel Savværk, fortæller fra Vandel.

Fortællinger om min barndom og skolegang i Vandel

Min skolegang

Min skolegang i Vandel skole startede nede i lilleskolen hos Frøken Nielsen, - hende havde min far også gået hos, og det var almindeligt dengang, at lærerinder viede deres liv til undervisningens fremme og levede hele deres liv i den ånd. Deraf de mange frøkener. *Det har vist nok ændret sig noget i nyere tid!*

Vi var seks elever, fem drenge og en pige. De fem fik udleveret en tavle og en griffel – men da der ikke var flere, fik jeg en skrivebog og en blyant. Dette var jeg ikke helt tilfreds med – da de andre ret tit, efter min mening, rakte hånden i vejret og fik lov til at gå ud at spidse griflen på trappestenen.

Vi gik i skole hver anden dag, og efter at vi havde gået tre år i lilleskolen, blev vi flyttet op til den store skole – hvor vi så skulle gå i fire år. Der var en ting, der irriterede mig her; den nederste halve meter af vinduet var malet hvid, og det bevirkede, at vi lige akkurat, når vi sad ned, ikke kunne følge med i, hvad der foregik ude på landevejen, i bageren og slagterbutikken, som jo lå lige overfor skolen.

Men inden de syv år var gået, blev den nye og nuværende Vandel skole bygget, og vi blev flyttet derop. Her skulle vi så til gengæld gå i skole hver dag, og nye fag dukkede op: Sløjd, fysik, naturhistorie og gymnastik, dette havde tidligere foregået efter skoletid i krosalen på Vandel Kro.

Efter skoletiden i Vandel kom jeg på realskole, på Grindsted kost og realskole, og her gik jeg så tiden ud, hvorpå jeg kom i tømrerlære, som blev afsluttet med ½ års uddannelse på Ollerup håndværkerskole.

Idræt

Idræt som sådan foregik på den gamle sportsplads, øst for Vandel. Her var det fortrinsvis håndbold og fodbold, der var de fremherskende idrætsgrene. Jeg kom på lilleputholdet for drenge, og vi skulle møde Almstok. De havde nogle store lømler med, og vi blev fuldstændigt nedspillet. Almstok vandt 16-0! Men vi trænede flittigt, og senere gik det bedre.

Her skal nævnes den store indsats Grethe og O.E. Petersen gjorde for idrætten i Vandel: Petersen lærte mig hopskud og kringle. Og jeg har oplevet, at Grethe tog en dreng ud af spillet i en kamp for at sende en reserve ind. Der var som regel en, to eller tre reserver, og disse trippede rundt på sidelinien; men hvis de ikke var så gode, kom de sjældent ind på banen, selv om de havde trænet fuldt ud så længe som de andre. Træneren kom nu farende og råbte ”Den dreng er fuldstændig håbløs med en bold!” Men knægten spillede sin chance og gik til den. Jeg kan huske, at Vandel vandt 3-1, og det var en stolt spiller, der gik fra banen.

Bal på kroen

Da jeg som ung gik til bal på Vandel Kro: Alle pigerne sad på bænke rundt ved kanten af salen. Alle karlene stod og snakkede ved indgangen. Når der så blev startet på musikken, som regel ved Villy Klosters orkester, strømmede alle karlene over gulvet og bød de forskellige piger op til dans. Hen sidst på aftenen kunne afstanden mellem de dansende godt blive lidt mindre, og der er sikkert indgået mange aftaler her. Men nogle af karlene, som måske ikke så for smarte ud, kom ud for at pigerne sagde "Nej tak". Hvis en tre-fire stykker havde sagt nej, var det tit nej hele rækken rundt! Disse karle gik så som regel ind i krostuen og drak sig mod til.

Når ballet var slut, kunne de godt blive aggressive, dem skulle man helst undgå. Men sommetider udviklede det sig til slagsmål, og så kom kromutter farende og enten fik de en våd karklud smasket i hovedet; men det mest foretrukne var nu, at proppen blev skruet af en dåse peber, hvorefter indholdet blev kastet i hovedet på de stridende. Ivrigt sekunderet af krofatter, som holdt sig i sikker afstand bagved. "Ja, det er rigtigt, giv dem bare en ordentlig tur!"

En dårlig akustik

På samme tid skete der, som jeg før har fortalt: Ritmester von Zeilau havde tre soldater som oppassere, og disse havde god tid: De involverede sig derfor i byens foreningsliv, og netop én af disse blev bemyndiget til at gå op og leje krosalen til en fest på kroen. Soldaten mødte op og forrettede sit ærinde, hvorpå krofatter foreslog, at de gik over og besøgte salen.

Da de kom ind her – og der var pudsede lofter og vægge og derfor dårlige lydforhold. Lyden slog tilbage og dette gav et mindre ekko. Soldaten udbrød da: "Jeg synes her er en dårlig akustik." Men krofatter, der ikke var tabt bag af en vogn, snusede højlydt og udbrød så: "A ka' da æ lovt noget". Ham skulle de ikke kunne sige noget på.

To selvlysende mænd i "æ bussehul"

Som fortalt var min far Harry og min onkel Ejner ivrige jægere, allerede fra barnsben. Og Ejner havde på mirakuløs vis fået fat i noget fosforgift. Dette blev blandet med noget gammelt fars og lagt ud på marken. Det var så planen, at de trækkende krager skulle spise deraf og få en skrækkelig død. De to brødre sov oppe på loftet i et lille kammer, hvor der ikke var indlagt elektrisk lys. Den eneste lyskilde var, når månen skinnede ned i kammeret gennem et lille tagvindue.

Da det var en temmelig mørk affære blev kammeret kaldt "æ bussehul". For at holde varmen tog man de to støverhunde med i seng og lagde dem i fodenden. Netop denne aften havde hundene været oppe og spise noget af fosforgiften og hen på natten havde de gylpet dette op i sengen, hvor de to intetanende brødre var blevet smurt ind i substansen.

Hen på natten vågnede Ejner op, og månen sendte sit lys ind i "æ bussehul". Hvorpå Ejner forskrækket råbte: "Vågn op Harry. Du er selvlysende!". "Det er du også!"

Gengivet fra:

Foredrag på Egnsmuseet i Vandel:
"Fortælleraften"
4. april 2001